

פרק א

א. מִשָּׂא דְבַר ה' אֶל יִשְׂרָאֵל בֵּינֵי מְלֹאכֵי - נבואה מאת ה', שניבא מלאכי.
 ב. אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם אָמַר ה',
 וְאִמְרֹתֶם בְּמַה אֶהְבֵּתֵנוּ - ואם תאמרו: אהבתך אותנו, היא רק בזכות האבות ולא בזכות עצמנו, ובמה אהבת אותנו,
 הֲלוֹא אִחַ עָשׂוּ לְיַעֲקֹב נָאִם ה', וְאֶהֱבֶה אֶת יַעֲקֹב - ומשיב להם: הרי עשיו ויעקב אחים לאותו אב, ורק ביעקב בחרתי.
 ג. וְאֵת עֲשׂוֹ שְׂנֵאתִי, וְאִשִּׁים אֶת הָרִיו שְׂמָמָה - ואת עשיו אני שונא, לכן אשים את הרי עשיו, להיות שממה,
 וְאֵת נַחֲלָתוֹ לְתַנּוֹת מִדְּבַר - ואת נחלתו למקום התנים. (היושבים במקום שממה)
 ד. כִּי תֹאמְרוּ אֲדוֹם - ואם יאמרו אדום,
 רְשָׁטָנוּ - בתחילה היינו רשים (עניים) ודלים,
 וְנָשׁוּב, וְנִבְנֶה חֲרֻבוֹת - אך כעת, נשוב ונבנה את ערינו החרלבות,
 כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת, הַמָּה יִבְנוּ וְאֲנִי אֶהְרוֹס - מה שהם יבנו, אני ה' אהרוס, ולא תהיה להם תקומה,
 וְקִרְאוּ לָהֶם גְּבוּל רְשָׁעָה - וכולם יכירו שכל החורבן בא להם בגלל רשעותם, ויקראו לגבול ארצם: גבול הרשעה.
 וְהָעַם, אֲשֶׁר זָעַם ה' עַד עוֹלָם - ולעם יקראו: העם, שה' כועס עליהם לעולם
 ה. וְעֵינֵיכֶם תִּרְאֶינָה - ובעיניכם תראו את חורבן אדום,
 וְאִתֶּם תֹּאמְרוּ יְגֹדֵל ה', מַעַל לְגְבוּל יִשְׂרָאֵל - ואתם, תשבחו ותהללו את גדולת ה', שהחריב את אדום, הסמוכה לגבול א"י.
 ו. בֶּן יִכְבַּד אָב, וְעַבְדֵּי אֲדוֹנָיו - על הבן הלא לכבד את אביו, ועל העבד לירא מאדונו,
 וְאִם אָב אָנִי, אֵינָה כְבוֹדִי - ואם אני עבורכם כאב, היכן כבודי?
 וְאִם אֲדוֹנִים אָנִי, אֵינָה מוֹרָאִי - ואם אני עבורכם כאדון, היכן מוראי?
 אָמַר ה' צְבָאוֹת, לָכֶם, הֲכִהֲנִים בּוֹזֵי שָׁמַי - ותוכחה זו, היא לכם הכהנים שמבזים את שמי,
 וְאִמְרֹתֶם, בְּמַה בּוֹזֵנוּ אֶת שְׁמִי - ואם תאמרו: במה אנו מבזים את שם ה'?

ז. מְגִישִׁים עַל מִזְבְּחֵי לֶחֶם מְגָאֵל - אשיב לכם: הלא אתם מקריבים על המזבח קרבנות מתועבים,
 וְאִמְרֹתֶם בְּמַה גְּאֲלֵנוּךְ - ואם תאמרו: מדוע נחשבים קרבנותינו מתועבים לפניך?
 בְּאִמְרוֹכֶם, שְׁלַחַן ה', נִבְזָה הוּא - אשיב לכם: בכך שאומרים אתם על המזבח (המזבח נקרא שלחן ה': "...וַיְדַבֵּר אֵלַי, זֶה הַשְּׁלַחַן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה'"; יחזקאל מא' כב'), שהוא בזוי ומלוכלך בדם וחלבנים. (ואין נותנים אל ליבם, מדוע ציוה ה' להקריב הדם והחלבנים)
 ח. וְכִי תִגְשׁוּן עוֹר לְזִבְחַי, אֵין רָע, וְכִי תִגְיִשׁוּ פֶסֶחַ וְחֹלֶה אֵין רָע - וכן, אתם מקריבים במזבח בעלי מומים, כעֹר פֶּסֶחַ וְחֹלֶה, ואומרים: אין בכך כל רע,
 הַקְרִיבֵהוּ נָא לְפָחֶתְךָ - הקריבו נא קרבנות אלו, לשר ולמושל, לכפר על עוונותיכם לפניו,
 הֲיִרְצֶךָ - האם יהיה זה לרצון לפניו?
 או הֲיִשָּׂא פָנֶיךָ - והאם יסלח לך על פשעיך לפניו?
 אָמַר ה' צְבָאוֹת:
 ט. וְעַתָּה, חֲלוּ נָא פָנַי אֶל וַיִּחַנְנוּ - וכעת, האם ראוי שאתם תהיו אלו שתבקשו בעד ישראל, שישלח וירחם ה' עליהם!?
 מִיַּדְכֶם הִיְתֶה זֹאת - הלא ידיכם עושות הרעה הזאת!
 הֲיִשָּׂא מַכְס פָּנִים - וכי ישא את פניכם, לקבל את קרבנותיכם בעבור ישראל!?
 אָמַר ה' צְבָאוֹת:
 י. מִי גַם בָּכֶם, וַיִּסְגֹּר דְלֹתֵיכֶם - מי יתן, שימָצֵא בכם, מי שישגור את דלתות המקדש,
 וְלֹא תֵאֲרִו מִזְבְּחֵי חַנּוּם - ולא תבעירו עוד, את האור (האש) על המזבח לחינם וללא הועיל.
 אֵין לִי חֶפֶץ בָּכֶם אָמַר ה' צְבָאוֹת, וּמִנְחָה לֹא אֲרָצָה מִיַּדְכֶם - שהלא, אין לי חפץ ורצון בכם ובמנחותיכם.
 יא. כִּי מִמְזֹרַח שֶׁשֶׁם וְעַד מְבוֹאוֹ - כי הנה ממזרח (שמשם זורחת השמש) ועד מערב (ששם באה ושוקעת השמש),
 גְּדוֹל שָׁמַי בְּגוֹיִם - גדול שם ה' בכל הגויים,
 (אמר ממזרח למערב - שהוא כל ישוב העולם, מפני שמצפון לדרום, אין כל העולם מיושב; רד"ק)
 וּבְכָל מְקוֹם, מְקַטֵּר מִגִּישׁ לְשָׁמַי וּמִנְחָה טְהוֹרָה - ולו היו מצווים בכך, היו מגישים ומקטירים לפני קרבנות, ומנחה טהורה,
 כִּי גְדוֹל שָׁמַי בְּגוֹיִם, אָמַר ה' צְבָאוֹת:

יב. ואתם - ישראל,
מחללים אותו - מחללים את שם ה',
באמרכם, שלחן ה' מגאל הוא - בכך שאומרים אתם, שהמזבח מתועב ומלוכלך,
וניבו - ודבורכם (ניב - דיבור) עליו הוא,
נבזה אכלו - שהמאכל (הקרבן) שעולה עליו - מבוזה.
יג. ואמרתם - והנה אומרים אתם איש לרעהו:
הנה מתלאה - הבהמה שאני נושא על כתפי - כבדה, ועייף אני מאוד מהמשא הכבד,
 (אף שאתם מביאים בהמות כחושות ורזות)
והפחתם אותו - ומשליכים אותו ארצה בבזיון,
אמר ה' צבאות,
והבאתם גזול ואת הפסח ואת החולה והבאתם את המנחה, הארצה אותה מיידכם אמר ה' -
 והנה מביאים לפני בהמות גזולות ובעלות מום, ומנחות, וכי יהיו לרצון לפני?
יד. וארוז נוכל - ומקולל הרמאי,
ויש בעדרו זכר - שיש בעדר שלו זכר טוב וראוי לקרבן,
ונדר, וזבח משחת לה' - ונודר להביא קרבן, ומביא קרבן מושחת ובעל מום,
כי מלך גדול אני אמר ה' צבאות, ושמי נורא בגוים - וראוי להביא לפני, קרבן מובחר ומשובח.

פרק ב

א. ועתה אליכם המצוה הזאת הפהנים - אליכם הכהנים, המצוה הזאת שלא להקריב לפני קרבן כחוש, בעל מום או גזול.
ב. אם לא תשמעו - בקולי,
ואם לא תשימו על לב, לתת כבוד לשמי אמר ה' צבאות - ולא תתנו אל ליבכם, לתת כבוד לשם ה',
ושלחתי בכם את המארה - אשלח בכם קללה,
וארותי את ברכותיכם - אהפוך לקללה, את הברכה שנתתי מאז שיקדו את היכל הבית { שימו נא לבבכם, מן היום הזה ומעלה, מיום עשרים וארבעה לתשיעי, למן היום אשר יסד היכל ה' שימו לבבכם", (לברכה שאביא עליכם); חגי ב' יח' }
ותורה יבקשו מפיהו - ותורה יבקשו ללמוד מפיו,
כי מלאך ה' צבאות הוא - כי שליח ה' הוא, להורות את העם תורה ודעת.
ח. ואתם - הכהנים,
סרתם מן הדרך, הכשלתם רבים בתורה - גם אתם סרתם מדרך ה', ועוד הכשלתם רבים, לעבור על דברי תורה,
שחתם ברית הלוי אמר ה' צבאות - ובכך, קלקלתם את הברית עם שבט לוי.

וגם ארותיה, כי אינכם שמים על לב - וגם אוסיף עוד לקלל אתכם, כי אינכם נותנים אל ליבכם לכבד את שמי.
ג. הנני גער לכם את הזרע - כביכול, אגער על הזרע שלא יגדל,
וזריתי פרש על פניכם - ואפזר זבל על פניכם,
פרש חגיכם - את הזבל שמפרישות הבהמות, שמביאים אתם לפני בחגים כקרבן,
ונשא אתכם - הפרש, כביכול ישא אתכם, אליו - להיות דומים אליו - ברוב בזיון ומיאוס.
ד. וידעתם, כי שלחתי אליכם את המצוה הזאת - דעו, כי מצוה זו - להזהר בכבודי, שלחתי לכם,
להיות בריתי את לוי אמר ה' צבאות - כדי שתתקיים הברית שכרתתי עם שבט לוי.
ה. בריתי היתה אתו - הברית שהיתה לי עם אהרן,
החיים והשלום - הביאה לו חיים ושלום,
ואתנם לו מורא וייראני - ונתתי לו חיים ושלום, בעבור המורא שירא ממני,
ומפני שמי נחת הוא - ומפני שם ה', היה רועד ופחד.
ו. תורת אמת היתה בפיהו - תורת אמת, לימד את העם בפיו,
ועולה לא נמצא בשפתי - ושקר, לא נמצא בשפתי,
בשלום ובמישור הלך אתי - בדרך ישרה ובשלום הלך עם ה',
ורבים השיב מעון - ורבים השיב מלעשות עון.
ז. כי שפתי כהן ישמרו דעת - כי ראוי, שכל הכהנים ישמרו שפתי לדבר בדעת,
ותורה יבקשו מפיהו - ותורה יבקשו ללמוד מפיו,
כי מלאך ה' צבאות הוא - כי שליח ה' הוא, להורות את העם תורה ודעת.

טו. **וְלֹא אֶחָד עָשָׂה -** ואם תאמרו: הלא היה אחד, אברהם אבינו ("אחד היה אברהם..."), יחזקאל לג' כד', שלקח את הגר הנכריה, **וְשָׂאָר רוּחַ לוֹ -** ועוד, הלא אברהם היה בעל רוח נבואה ויראת ה', **וּמִה הָאֶחָד מִבְּקֵשׁ זֶרַע אֱלֹהִים -** משיב להם הנביא: הסיבה שלקח אברהם את הגר, היה רק כדי שיהיה לו זרע, **וְנִשְׁמַרְתֶּם בְּרוּחְכֶם, וּבְאֵשֶׁת נְעוּרֵיךָ אֵל יִבְגַּד -** ואתם שמרו את רוחכם ורצונכם, ולא תבגדו בנשותיכם.
 טז. **כִּי שָׂנֵא שְׂלַח -** אם שונאים אתם את נשותיכם - תגרשו אותן, **אָמַר ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, וְכִסָּה חֲמָס עַל לְבוּשׁוֹ -** ואל תכסה את החמס, הגזל - בלבוש, שהרי סופו להתגלות. ר"ל, אל תכסה את הכעס שבלבך, ותבגוד בה, **אָמַר ה' צְבָאוֹת, וְנִשְׁמַרְתֶּם בְּרוּחְכֶם וְלֹא תִבְגְּדוּ -** שמרו את רוחכם ורצונכם, ולא תבגדו בנשותיכם.
 יז. **הוֹגְעֲתֶם ה' בְּדַבְרֵיכֶם -** כבייכול ה' מתעניין מרוב דבריכם, **וְאִמַּרְתֶּם, בְּמִה הוֹגְעֵנוּ -** את ה' **בְּאִמְרוֹכֶם, כֹּל עֲשֵׂה רָע, טוֹב בְּעֵינֵי ה', וּבָהֶם הוּא חֹפֵץ -** בכך שאומרים אתם על כל עושי רע, שטובים הם בעיני ה', **אוֹ אֵימָה אֱלֹהֵי הַמִּשְׁפָּט -** או שאומרים אתם: אם לא טוב בעיני ה' עשיית הרע, היכן עשיית המשפט ברשעים?

פרק ג

א. **הֲנִי שְׂלַח מְלָאכֵי -** משיב להם: עוד יבוא היום שבו אשלח את מלאכי, לעשות משפט ברשעים, **וּפְנֵה דָרָךְ לְפָנָי -** ויפנה ויסיר מן הדרך, את המכשולות והמזיקים, לשבים ארצה מהגלות, **וּפְתָאֵם יָבֹוא אֵל הַיְכָלוֹ, הָאֲדוֹן אֲשֶׁר אַתֶּם מְבַקְשִׁים -** ובפתאומיות, יבוא ה', שאתם מבקשים ודורשים אותו, לגאול את עמו, ולשכון בהיכלו, **וּמְלֹאֵךְ הַבְּרִית, אֲשֶׁר אַתֶּם חֹפְצִים הִנֵּה בָא, אָמַר ה' צְבָאוֹת -** ויבוא אליהו הנביא שליח ה', אשר אתם חפצים שיבוא.

ט. **וְגַם אֲנִי נִתְתִי אֶתְכֶם נְבִזִים וְשִׁפְלִים לְכָל הָעָם -** וגם אני, אבזה ואשפיל אתכם, לפני כל העם, **כְּפִי אֲשֶׁר אֵינְכֶם שׁוֹמְרִים אֶת דְּרָכָי -** כפי השיעור שאתם לא שומרים את דרכי ה', **וְנִשְׂאִים פְּנִים בְּתוֹרָה -** ונושאים פנים, לעשירים ולגדולים שבעם, להטות דין תורה.
 י. **הֲלוֹא אֲב אֶחָד לְכַלְנוּ -** הלא אב אחד לכולנו (בני יעקב אבינו)
הֲלוֹא אֵל אֶחָד בְּרָאנוּ - והלא אלוקים אחד לכולנו,
מִדּוּעַ נִבְגַּד אִישׁ בְּאָחִיו - וא"כ, מדוע אתם בוגדים איש באחיו, ר"ל, שבוגדים בנשותיהם, ולוקחים נשים נכריות,
לְחַלֵּל בְּרִית אֲבֹתֵינוּ - ובכך, מחללים את הברית שכרת עמנו אלוקיננו, שלא לשאת נשים נכריות.
י. בְּגָדָה יְהוּדָה, וְתוֹעֵבָה נַעֲשֶׂתָה בְּיִשְׂרָאֵל וּבִירוּשָׁלַם - בגדה יהודה, ודבר תועבה נעשה בישראל ובירושלים,
כִּי חָלַל יְהוּדָה, קִדָּשׁ ה' אֲשֶׁר אָהַב - כי יהודה האהובים לפני ה', חללו את קדושתם, (ישראל נקראו - קִדָּשׁ ה', כמו שאמר: "קדש ישראל לה' ראשית תבואתה..." , ירמיהו ב' ג')
וּבָעַל בַּת אֵל נָכַר - שהלכו ובעלו, נשים נכריות, העובדות לאלהים אחרים.
יב. יִכְרַת ה' לְאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂנָה עַר וְעָנָה מֵאֱהָלֵי יַעֲקֹב - מי שיעשה זאת, יכרית ה' ממנו ער ועונה. ער - שכל אנשי ביתו יִשְׁנֻנוּ לעולם ולא יהיו ערים, ועונה - מי שיכול לענות לקורא לו, **וּמִגִּישׁ מִנְחָה לְה' צְבָאוֹת -** וכן אם כהן הוא, יכרית ה' ממנו מי שיגיש מנחה לה' במקדש.
יג. וְזֹאת שְׁנִית תַּעֲשׂוּ - וזאת הרעה השנייה, שאתם עושים ביחס למזבח, **פְּסוֹת דְּמֵעָה אֶת מִזְבַּח ה' בְּכִי וְאִנְקָה -** שבגללכם, נשותיכם באות למזבח, וכבייכול, מכסות אותו בזעקה (אנקה), בבכי ובדמעות, על עלבונן,
מֵאִין עוֹד - ולא אוסיף עוד, **פְּנוֹת אֵל הַמִּנְחָה -** לפנות אל מנחותיכם, **וְלִקְחַת רְצוֹן מִיַּדְכֶם -** ולקחת מידכם את קרבנותיכם, ושיהיו לרצון לפני.
יד. וְאִמַּרְתֶּם עַל מָה - על מה הכעס, שלא יהיו קרבנותינו לרצון?
עַל כִּי ה', הֵעִיד בְּיַד וּבִין אֵשֶׁת נְעוּרֵיךָ, אֲשֶׁר אַתָּה בְּגַדְתָּהּ בָּהּ, וְהִיא חִבְרָתְךָ וְאֵשֶׁת בְּרִיתְךָ - על כי ה' יעד, שאתה הוא שבגדת באשתך, והיא, נאמנת לברית ביניכם ולא יוצאת לזנות עם זרים.

ח. **הִיקַבַּע אֶדָם אֱלֹהִים** - וכי ראוי שאדם יגזול מה' ית' !?
כִּי אַתֶּם קִבְעִים אֹתִי - שגוזלים אותם אותי,
וְאַמַּרְתֶּם בְּמֶה קִבְעֵנוּךְ - ואתם אומרים: מה גזלנו?
הַמַּעֲשֵׂר וְהַתְּרוּמָה - ומשיב להם: את המעשרות והתרומה, שאינכם מפרישים לתיתם לכהנים והלויים.
ט. **בְּמִאֲרָה אַתֶּם נְאָרִים** - בקללה אתם מקוללים, על עוונותיכם הקודמים, (על ביזוי המזבח, לעיל פרק א- ב)
וְאַתִּי אַתֶּם קִבְעִים - ובכל זאת עוד גוזלים מה'!
הַגּוֹי כָּלוּ - שכל העם, היו גוזלים את המעשרות והתרומה.
י. **הִבִּיאוּ אֵת כָּל הַמַּעֲשֵׂר אֶל בֵּית הָאוֹצָר** - הביאו את המעשרות אל האוצר שבבית המקדש,
וְיִהְיֶה טָרֶף בְּבֵיתִי - ויהיה לאוכל לכהנים והלויים, הנמצאים בביתי, (בביהמ"ק)
וּבְחֲנוּנֵי נָא בְּזֹאת אָמַר ה' צְבָאוֹת - ותבחנו אותי במצוה זו אם אשלם לכם גמול טוב על כך,
אִם לֹא - נשבע ה',
אֶפְתַּח לָכֶם אֶת אַרְבּוֹת הַשָּׁמַיִם, וְהִרִיקְתִּי לָכֶם בְּרֶכֶת עַד בְּלִי דַי - שיפתח את ארובות (חלונות) השמים, לשפוך עליהם ברכה בלי גבול.
יא. **וְנִעַרְתִּי לָכֶם בָּאֵכֶל** - אגער בארבה, שאוכל את התבואה,
וְלֹא יִשְׁחַת לָכֶם אֶת פְּרֵי הָאָדָמָה - שלא ישחית עוד את פירות האדמה,
וְלֹא תִשְׁכַּל לָכֶם הַגֶּפֶן בַּשָּׂדֶה - ולא תשכל ותאבד עוד הגפן בשדה, את פירותיה,
אָמַר ה' צְבָאוֹת:
יב. **וְאַשְׁרוּ אֶתְכֶם כָּל הַגּוֹיִם** - וישבחו אתכם כל הגויים,
כִּי תִהְיוּ אַתֶּם אֶרֶץ חֶפְץ - כי יראו הגויים, שאתם יושבים בארץ, שה' חפץ בה, ומברך אותה בכל טוב,
אָמַר ה' צְבָאוֹת:
יג. **חֲזִקוּ עָלַי דְּבָרֵיכֶם אָמַר ה'** - דברים חזקים וקשים אומרים אתם נגדי, אמר ה',
וְאַמַּרְתֶּם,
מַה נִּדְבַרְנוּ עֲלֶיךָ - מה דברנו עליך?
יד. **אָמַרְתֶּם, שׁוֹא עֶבֶד אֱלֹהִים** - אמרתם, שהעובד את האלוקים, עובד לחינם ולשוא, ולא יקבל כל גמול על עבודתו,
וַיִּמָּה בָּצַע כִּי שָׁמְרָנוּ מִשְׁמֶרְתּוֹ - ומה נרויח, אם נשמור את מה שציוה לשמור בתורתו,
וְכִי הִלְכְּנוּ קִדְרָנִית מִפְּנֵי ה' צְבָאוֹת - ואם נלך לפני ה', בהכנעה ובשפלות הרוח,

ב. **וּמִי מְכַלְכֵּל אֶת יוֹם בּוֹאוֹ** - ומי יוכל להכיל ולסבול את המשפט, שיעשה המלאך ברשעים באותו הזמן,
וּמִי הֶעֱמִד בְּהָרְאוֹתָו - ומי יוכל לעמוד, ביום שיגראה המלאך, שיעשה את המשפט,
כִּי הוּא, כָּאֵשׁ מְצַרֶּף, וְכִבְרִית מְכַבְּסִים - כי הוא, המלאך, דומה לאש, הצורפת ושורפת את הסיגים מן הכסף, ולבורית (כמו סבון), המנקה את הכתמים הקשים מן הבגד.
ג. **וַיָּשֶׁב** - המלאך לשפוט את העם,
מְצַרֶּף, וּמְטַהֵר כֶּסֶף - כצורף המנקה את הכסף מן הסיגים,
וְטַהֵר אֶת בְּנֵי לְוִי - ויטהר את בני לוי מהרשעים,
וְזָקַק אֶתְכֶם פְּזָהָב וְכֶסֶף - וינקה אותם כמו שמנקים את הזהב והכסף מכל ליכלוך,
וְהָיוּ לֵה' מְגִישֵׁי מִנְחָה בַּצִּדְקָה - ואז יגישו הכהנים מנחה בצדק ועל פי הדין. (לא כמו הכהנים כעת שמקריבים בעלי מומים, גוזלים וכו')
ד. **וְעָרְבָה לֵה', מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם** - ותהיה עריבה לה', המנחה שיקריבו לפניו,
כִּימִי עוֹלָם, וּכְשָׁנִים קִדְמֹנִיּוֹת - כמו שהיה מימות עולם ובשנים קודמות.
ה. **וְקִרְבְּתִי אֲלֵיכֶם לַמִּשְׁפָּט** - אקרב אליכם לעשות משפט ברשעים,
וְהִיִּיתִי עַד מְמַהֵר, בְּמִכְשָׁפִים וּבְמִנְאָפִים - ואני עצמי אמהר ואעיד, בכל המכשפים והמנאפים, **וּבְנִשְׁבָּעִים לְשִׁקָר, וּבְעֲשָׂקֵי שֹׁכֵר, אֲלַמְנָה וַיְתוּם וּמִטֵּי גֵר** - ובכל אלו שנשבעו לשקר, ובעושים את שכרו של השכיר, היתום והאלמנה, והמטיים את דין ומחייבים את הגר על חינם,
וְלֹא יִרְאוּנִי - ואינם יראים ממני,
אָמַר ה' צְבָאוֹת:
ו. **כִּי אֲנִי ה' לֹא שְׁנִיתִי** - דברי ה' וגזירותיו - לא ישתנו,
וְאַתֶּם בְּנֵי יַעֲקֹב לֹא כְלִיתֶם - ואתם בני ישראל, לא כיליתי אתכם לגמרי על אף חטאתיכם.
(ר"ל, שכל העמים כלו ואבדו, ואתם, אף שחוטאים לפני ונענשים, לא תכלו לגמרי).
ז. **לְמִימֵי אֲבֹתֵיכֶם, סִרְתֶּם מַחְקֵי וְלֹא שְׁמֶרְתֶּם** - הלא עוד מימי אבותיכם, חוטאים אתם לפני, **שׁוּבוּ אֵלַי וְאֲשׁוּבָה אֲלֵיכֶם** - וכעת, שובו בתשובה אל ה', ואשוב אני להטיב לכם,
אָמַר ה' צְבָאוֹת,
וְאַמַּרְתֶּם, בְּמֶה נָשׁוּב - ואתם אומרים: במה חטאנו, שצריכים אנו לשוב אליך.

וּלְהִט אַתֶּם הַיּוֹם הַבֹּא אָמַר ה' צְבָאוֹת - וּתְשַׁרְוּ
 אוֹתָם הָאֵשׁ בַּמְהִירוֹת, בְּאוֹתוֹ יוֹם הַבֹּא עֲלֵיהֶם,
 אֲשֶׁר לֹא יַעֲזֹב לָהֶם שָׂרֵשׁ וְעֵנָף - עַד שֶׁלֹּא יִשְׁאֵר
 לָהֶם לֹא שׂוֹרֵשׁ וְלֹא עֵנֶף. (שֶׁלֹּא יִשְׁאֵר לָהֶם כָּל זָכָר)
 כ. וְזָרְחָה לָכֶם יְרֵאֵי שָׁמַי, שְׁמֵשׁ צְדָקָה - וּלְכֶם
 הִירָאִים מִשֶׁם ה', תִּזְרַח וּתְאִיר לָהֶם הַשֶּׁמֶשׁ,
 בְּרֹב צְדָקָה (רֹב טוֹבָה) שֶׁתְּבִיא עֲלֵיהֶם,
 וּמִרְפָּא בְּכַנְפֶיהָ - וּרְפוּאָה תְּבִיא עֲלֵיכֶם הַשֶּׁמֶשׁ,
 כְּשֶׁתִּפְרוֹשׂ עֲלֵיכֶם אֶת כַּנְפֶיהָ, (כְּשֶׁתִּזְרַח עֲלֵיכֶם),
 וַיִּצְאֲתֶם וּפְשָׁתֶם פְּעֻלֵי מְרִבָּק - וּתִצְאוּ בְּכָל
 מְקוֹם, וּתְתַרְבוּ, כַּעֲגָלִים מִפּוֹטְמִים בְּדִיר.
 (מְרִבָּק - דִּיר)
 כא. וְעִסוֹתֶם רְשָׁעִים - תִּכְבְּשׁוּ וּתְרַמְסוּ תַּחְתֵיכֶם
 אֶת הַרְשָׁעִים,
 פִּי יִהְיוּ אֲפֹר תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם - כִּי יִהְיוּ כֹאפֵר
 מִתַּחַת לַכַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם,
 בְּיוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה - בּוֹ, אֶת הַמִּשְׁפָּט בָּהֶם,
 אָמַר ה' צְבָאוֹת:
 כב. זָכְרוּ - זָכְרוּ לְשִׁמּוֹר, (עַד שִׁיבּוֹא יוֹם הַמִּשְׁפָּט),
 תּוֹרַת מֹשֶׁה עֲבָדִי, אֲשֶׁר צִוִּיתִי אוֹתוֹ בְּחֶרֶב - אֶת
 דְּבַרֵי הַתּוֹרָה, שֶׁצִּוִּיתִי אֶת מֹשֶׁה עֲבָדִי בְּסִינַי,
 עַל כָּל יִשְׂרָאֵל חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים - לְצוּוֹת אֶת כָּל
 יִשְׂרָאֵל, עַל שְׁמִירַת הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים.
 כג. הִנֵּה אֲנֹכִי שֹׁלַח לָכֶם, אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיא, לְפָנַי
 בּוֹא יוֹם ה' הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא - הִנֵּה אֲנִי שׁוֹלַח לָכֶם
 אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיא, לְבַשֵּׁר לָכֶם עַל יוֹם הַמִּשְׁפָּט
 הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא, שְׁבוּ תִגְאָלוּ,
 כד. וְהִשִּׁיב לָב אֲבוֹת עַל בְּנֵים, וְלָב בְּנֵים עַל
 אֲבוֹתָם - וְהוּא (אֱלֹהֵי הַנְּבִיא), יִשִּׁיב לְה' אֶת לִיבוֹת
 הָאֲבוֹת יַחַד עִם לִיבוֹת הַבְּנִים, וְאֵלּוּ שִׁישׁוּבוּ -
 יִנְצְלוּ,
 פֶּן אָבוּא וְהִפִּיתִי אֶת הָאָרֶץ חֵרֶם - וְהִסִּיבָה
 שֶׁאֲשַׁלַּח אֶת אֱלֹהֵי הַזֹּהָר מִפָּנַי יוֹם הַדִּין, הִיא
 שְׁמָא בְּיוֹם הַמִּשְׁפָּט, אַכָּה וְאִכְרִית אֶת יוֹשְׁבֵי
 הָאָרֶץ.

טו. וְעַתָּה, אֲנַחְנוּ מְאֲשָׁרִים זָדִים - וְכַעַת,
 מִשְׁבַּחִים אֲנִי אֶת הַרְשָׁעִים,
 גִּם נִבְנוּ עֹשֵׂי רְשָׁעָה - שֶׁמִּצְלִיחִים הַרְשָׁעִים
 בְּמַעֲשֵׂיהֶם, כְּבִנְיֵן הַקִּיִּים וְעוֹמֵד בְּמִקּוֹמוֹ,
 גִּם בָּחֲנוּ אֱלֹהִים וַיִּמְלְטוּ - וְגַם בָּחֲנוּ אֶת ה', אִם
 יַעֲנִישׁ אוֹתָם, וְהִנֵּה נִמְלְטוּ וְנִיֻּצְלוּ מִכָּל עוֹנֵשׁ.
 טז. אֲזִי - כִּשְׁמַעוּ הַצְּדִיקִים יְרֵאֵי ה', אֶת דְּבַרֵי
 הַרְשָׁעִים, שֶׁמִּכְחֵישִׁים אֶת הַשְּׁגַחַתוֹ שֶׁל ה' עַל
 מַעֲשֵׂי בְנֵי אָדָם,
 נִדְּבָרוּ יְרֵאֵי ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ - דְּבָרוּ בִּינֵיהֶם
 דְּבַרֵי אֲמוּנָה, וּבִטְחוֹן בְּה' וּבִמִּשְׁפָּטוֹ,
 וַיִּקְשָׁב ה' וַיִּשְׁמַע - אֶת דְּבַרֵיהֶם,
 וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זָכְרוֹן לְפָנָיו - וְנִכְתַּב שָׁמַם בְּסִפֵּר,
 לְזַכְרוֹן לְפָנָיו, (לְשַׁלֵּם לָהֶם שְׂכָרָם לְעַתִּיד לָבֹא)
 לִירְאֵי ה' - כִּירְאֵי ה',
 וְלַחֲשָׁבֵי שְׁמוֹ - וְכַחוֹשְׁבִים תְּמִיד בְּדַרְכֵי ה'
 וּבִידְעוֹתוֹ.
 יז. וְהָיוּ לִי, אָמַר ה' צְבָאוֹת - וְיִהְיוּ צְדִיקִים אֱלֹהֵי
 וּדְבָרֵיהֶם, שְׁמוֹרִים אֲצִלִּי,
 לְיוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה סִגְלָה - עַד יוֹם הַמִּשְׁפָּט,
 שְׁבוּ אַעֲשֶׂה דִין בְּרְשָׁעִים, וְהֵם יִהְיוּ לִי סִגּוּלָה,
 וַיִּנְצְלוּ מִהַרְעָה,
 וְחִמַּלְתִּי עֲלֵיהֶם, פֶּאֶשֶׁר יַחְמַל אִישׁ עַל בְּנוֹ הָעֶבֶד
 אֹתוֹ - וְאַרְחָם עֲלֵיהֶם, כֹּאִישׁ, הַמְּרַחֵם עַל בְּנוֹ
 הָעוֹבֵד אוֹתוֹ בְּאֲמוּנָה.
 יח. וְשִׁבְתֶם וּרְאִיתֶם בֵּין צְדִיק לְרָשָׁע, בֵּין עֶבֶד
 אֱלֹהִים לְאֲשֶׁר לֹא עֲבָדוֹ - וְאִזּוֹ תִּרְאוּ מֵה בֵּין
 צְדִיק לְרָשָׁע... (וְלֹא יֵאמְרוּ עוֹד: "בְּאִמְרָכֶם, כָּל עֹשֶׂה רָע, טוֹב
 בְּעֵינֵי ה', וּבָהֶם הוּא חָפֵץ, אוֹ אִיֵּה אֱלֹהֵי הַמִּשְׁפָּט", לְעִיל ב' יז').
 יט. כִּי הִנֵּה הַיּוֹם בָּא - יוֹם הַמִּשְׁפָּט וְהַדִּין
 בְּרְשָׁעִים,
 בְּעַר פְּתַנּוֹר - וְהַדִּין יִהְיֶה קֶשֶׁה וְחֹזֵק, כֹּאִשׁ
 הַבּוֹעֵרֶת בַּחֲזָקָה בַּתַּנּוֹר,
 וְהָיוּ כָּל זָדִים וְכָל עֹשֵׂי רְשָׁעָה, קֶשׁ - כָּל
 הַרְשָׁעִים יִהְיוּ כִּקֶּשׁ, (הַנְּשַׁרֵף בְּקִלּוֹת),

**"הִנֵּה אֲנֹכִי שֹׁלַח לָכֶם אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיא
 לְפָנַי בּוֹא יוֹם ה' הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא"**